

Jarenlang was Nancy slechts een geografisch ijkpunt waar reizigers op weg naar het zuiden achteloos voorbijsnelden. Maar dat begint te veranderen. Steeds vaker kiezen cultuurminnaars de stad voor een lang weekend weg, vanwege de vele art-nouveaupanden, de majestueuze place Stanislas en de geringe afstand; want 'La Ville aux Portes d'Or' ligt op nauwelijks drie uur rijden van Maastricht.

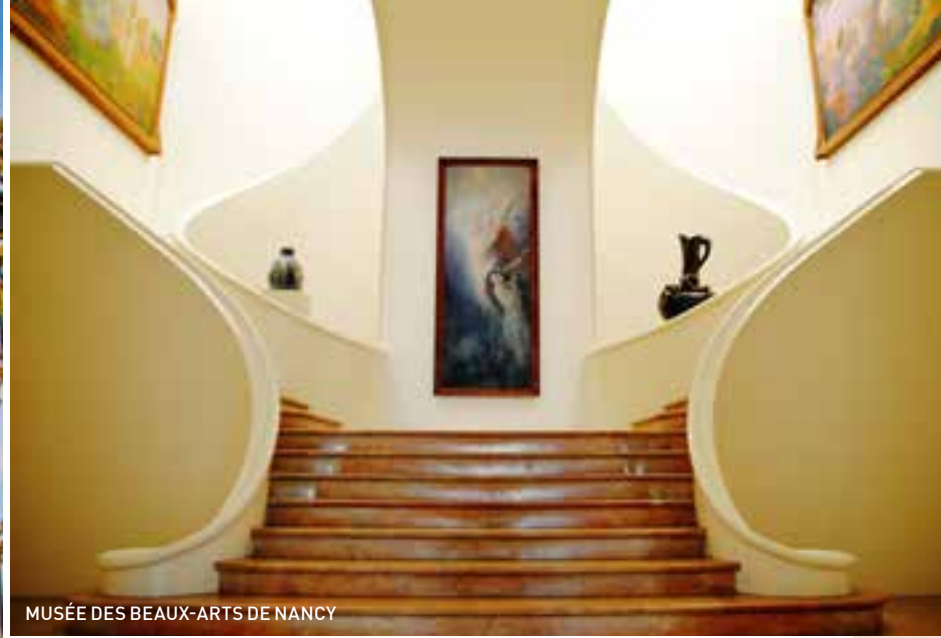
TEKST: **ANDY ARNTS**
BEELD: **ANDY & SUSAN ARNTS**

NANCY

LA VILLE AUX PORTES D'OR

PLACE STANISLAS

MUSÉE DES BEAUX-ARTS DE NANCY

BRASSERIE EXCELSIOR

PARC DE LA PÉPINIÈRE

BRASSERIE EXCELSIOR

HET HAD WEINIG GESCHEELD OF HÉT ART-NOUVEAUPRONK-stuk van Nancy was ten prooi gevallen aan de stedelijke vernieuwingsdriften in de 20e eeuw: brasserie Excelsior, een fraai voorbeeld van de 'School van Nancy' in het stationsgebied, stond op de nominatie om plaats te maken voor betonnen hoogbouw. Dat het gelukkig nooit zover is gekomen, danken we aan een vereniging van cultuurbewakers die zich uit protest aan het gebouw vastketenden en daardoor de sloop wisten af te wenden.

De groeiende populariteit van Nancy komt mede door de herwaardering voor art-nouveauparels als brasserie Excelsior. Toen het etablissement in 1911 zijn deuren opende, was het meteen ongekend populair bij treinreizigers en de plaatselijk *beau monde*. Iedereen keek zijn ogen uit. Voor de inrichting waren dan ook de grootste decoratieve kunstenaars ingezet: de lampen kwamen uit de fabriek van Antonin Daum, de meubels en het ijzerwerk waren van Louis Majorelle en Jacques Gruber tekende voor de gebrandschilderde glas-in-lood-ramen. We komen deze mannen straks opnieuw tegen, want ze hebben een belangrijke stempel gedrukt op de geschiedenis en de charme van de hoofdstad van het departement Meurthe-et-Moselle.

Danspartijtjes en trotse pauwen

We doen Nancy echter tekort als we de nadruk alleen op de art nouveau leggen.

Het is een bruisende studentenstad, waar vooral de faculteiten Rechten en Medicijnen floreren. Dat er ook veel studenten kunstgeschiedenis rondlopen, komt vooral omdat de stad een architecturale diversiteit kent die zo'n achthonderd jaar bouw-historie overbrugt. Maar daarover zo dadelijk meer.

Laten we beginnen met een bezoek aan het Parc de la Pépinière, in het centrum van de stad. 's Ochtends vroeg is dit het domein van joggers, 's middags van studenten en flanerende *Nancéiens*, en 's avonds vinden er vaak klassieke concerten of danspartijtjes plaats. Inderdaad, 'danspartijtjes' is een wat oubollig woord, maar het past zo bij dit lieflijke park waarin je je als bezoeker veilig en gelukkig voelt. Zo is er een rozentuin met

bankjes en een piepklein dierentuintje waar een paar bokken zijn te zien en een familie van luidruchtige pauwen het gezag lijkt te voeren.

Koninklijke allure

De zuid-uitgang van het park leidt naar de place Stanislas, het kloppende hart van de stad. Hier wordt in één oogopslag duidelijk waarom Nancy 'La Ville aux Portes d'Or' wordt genoemd: op de hoeken van het plein en ook tussen de prestigieuze gebouwen in zijn sierlijk vergulde toegangshekken geplaatst, die het geheel een koninklijke allure geven. En dat was ook de bedoeling van hertog Stanislas Leszczyński (zie kader Stanislas), die het plein in de 18e eeuw liet verrijzen ter meerdere glorie van zijn schoonzoon Louis XV. Toentertijd heette het dan ook nog de place Royal, maar in 1831 kreeg het zijn definitieve naam, ter ere van de

markante man die met dit bouwkundige hoogstandje de oude en de nieuwe stad op sublieme wijze wist te verbinden.

We mogen de place Stanislas niet verlaten zonder binnen te zijn gegaan bij het Musée des beaux-arts de Nancy. Hier maken we kennis met enkele artistieke zonen van de Lorraine, onder wie industrieel ontwerper Jean Prouvé, schilder Émile Friant en vooral Jean Daum, die in 1875 een glasfabriek oprichtte en daarmee wereldnaam vergaarde. Een groot deel van zijn magnifieke vazen- en lampencollectie is te bewonderen op de benedenverdieping, waarvan de rechtermuur wordt gevormd door de opgegraven verdedigingswerken uit de 16e en 17e eeuw.

La Ville Vieille

De place Stanislas is een uitstekend beginpunt voor mooie wandelingen die u niet allemaal in één dag kunt doen. Daarvoor is er te veel te zien in de verschillende stadsdelen. Haal bij het Office de Tourisme, op de hoek van het plein en de rue des Dominicains, een plattegrond en een kaartje waarop de fraaiste art-nouveaupanden zijn aangeduid. Op dat kaartje zie we al meteen in welke drie wijken deze het sterkst zijn geconcentreerd. In elk geval niet in

Er is een piepklein dierentuintje waar een paar bokken zijn te zien en een familie van luidruchtige pauwen het gezag voert

STANISLAS, DE EETLUSTIGE WELDOENER

'A Stanislas le bienfaisant, la Lorraine reconnaissante' staat er op zijn sokkel. Het mag duidelijk zijn dat de goedmoedige hertog zeer geliefd was onder *les Lorrains*. Het was ook een mooie kerel. Nadat hij als koning van Polen was afgezet, belandde hij in Frankrijk, waar zijn dochter Maria met Louis XV trouwde. Stanislas werd hertog van Lotharingen en ontpopte zich als een man met een groot hart en vooral een grote maag. Hij at maar één keer per dag, maar dan wel meteen voor drie dagen. Hij was vooral dol op zoetheid, waardoor zijn omvang enorm werd en hij op een gegeven moment geen tand meer in zijn mond had.

Wie tandeloos is, moet slim zijn. En dus overgoot Stanislas zijn cakejes sindsdien met rum, zodat hij ze gemakkelijk naar binnen kon zuigen. Hij gaf meteen een naam aan zijn geslaagde vondst: *baba au rhum*, naar zijn favoriete sprookjesfiguur Ali Baba. Door zijn overgewicht had Stanislas ook moeite met lopen. En aangezien hij in het reusachtige Château de Lunéville resideerde, was dat lastig. Maar ook daar had hij iets op gevonden: voor het geval hij van de ene naar de andere kant van zijn kasteel moest, had hij zijn bedienden op zodanig strategische plekken opgesteld, dat hij om de zoveel meter even kon uitrusten met een glaasje wijn.

ARC HÉRÉ

BASILIQUE SAINT-EPVRE

BANQUE CHARLES RENAULD

het centrumdeel ten noordwesten van het plein, want dat dateert grotendeels nog uit de middeleeuwen en de renaissance.

We bereiken deze *Ville Vieille* via de imposante Arc Héré, de place Vaudémont en de Grande-Rue, waar al meteen een heel andere, haast dorpse sfeer hangt. Deze straat leidt naar een aantal prachtige bouwwerken, zoals de neogotische Basilique Saint-Epvre en het hertogelijk paleis uit de 16e eeuw, waarin het Musée lorrain is gevestigd. Aan het einde van de Grande-Rue staat de 14e eeuwse Porte de la Craffe, een dubbele stadspoort met torens die ooit als gevangenis dienden.

Tegenwoordig is de Ville Vieille vooral 's avonds een levendig *quartier*, waar de place Saint-Epvre grotendeels uit restaurants en terrassen bestaat en de rue des Maréchaux vrijwel helemaal. De Nancéiens hebben de straat daarom inmiddels de bijnaam 'rue Gourmande' gegeven.

Een schone stad

Zoals gezegd verbindt de place Stanislas de oude stad met het winkelgebied dat grotendeels in de 19e en 20e eeuw werd aangelegd. Hier vinden we dan ook de eerste uitingen van art nouveau. Vooral de rue Saint-Jean herbergt een paar in het oog springende exponenten van de École de Nancy. Niettemin zit het fraaiste voorbeeld verscholen achter de gevel van de Crédit Lyonnais bank uit 1901 (nr. 7 bis-9). Ga hier dus even naar binnen en werp een blik naar boven. Heeft u ooit zo'n schitterend glazen dak gezien? Het is het werk van Jacques Gruber, die we al eerder tegenkwamen in brasserie Excelsior.

Verderop in de straat, op de hoek met de rue Chanzy, trekt opnieuw een bankgebouw de aandacht: de Banque Charles Renault, tegenwoordig de BNP Parisbas. Gebouwd in 1910, tijdens de hoogtijdagen van de art nouveau. Louis Majorelle – inderdaad, ook van

Nancy is een schone stad is; niks geen sigarettenpeuken op straat of graffiti op de muren

brasserie Excelsior – was hier verantwoordelijk voor het sierlijke smeedijzer van balustrades en trapeuningingen binnenin het pand.

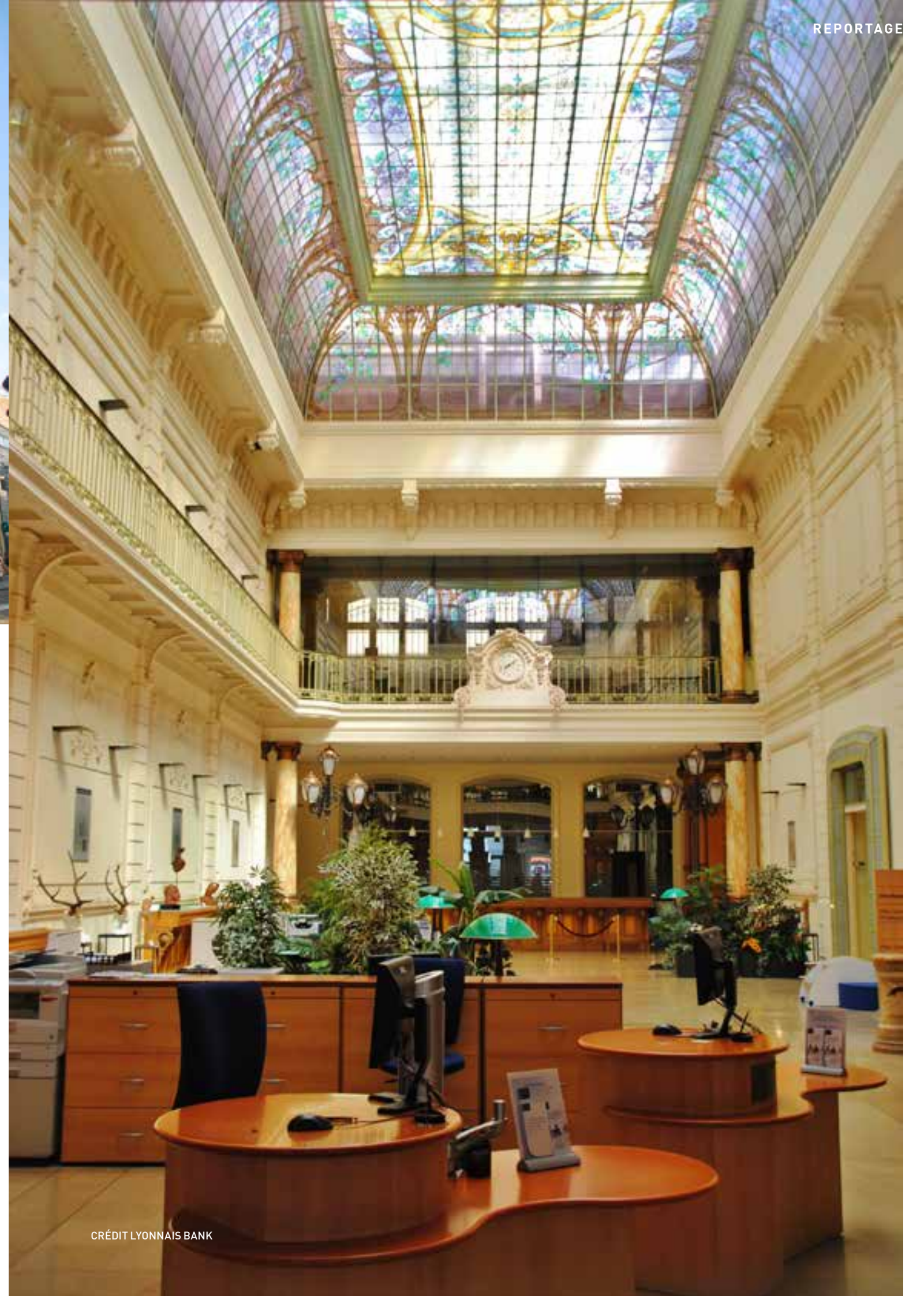
Al wandelend zal het u misschien opvallen dat Nancy zo'n schone stad is (schoon in de zin van proper). Niks geen sigarettenpeuken op straat of graffiti op de muren. Zodra ergens graffiti wordt gesignaleerd, laat de gemeente dat binnen een dag verwijderen.

Een ontmoedigingsbeleid dat zijn vruchten afwerpt, want de reinigingsdienst hoeft al steeds minder vaak uit te rukken. Goed geregeld dus, door de Nancéiens.

Villa Majorelle en luxe boudoirs

Ondertussen hebben we het Centraal Station bereikt, waarachter zich een statige, residentiële wijk bevindt. Na de Frans-Duitse Oorlog van 1870-1871 werden de Elzas en een deel van Lotharingen geannexeerd door Duitsland. Nancy bleef echter Frans, wat ertoe leidde dat veel industriëlen zich in de stad vestigden. Er brak een gouden tijd aan, met als gevolg dat ten westen van het station een prestigieus stadsdeel verrees. Tal van meesterlijke art-nouveauvilla's zijn in die periode ontstaan én behouden gebleven. De bekendste is Villa Majorelle, vernoemd naar opdrachtgever Louis Majorelle, die uiteraard zelf het gracieuze, op planten en bloemen geïnspireerde smeedijzerwerk voor zijn rekening nam. Dat Jacques Gruber de gebrandschilderde ramen vervaardigde, had u waarschijnlijk al geraden.

Villa Majorelle doet nog altijd dienst als kantoor en is daarom alleen in de weekenden te bezoeken onder begeleiding van een Franstalige gids. Wie daar tegenop ziet, moet evenwel tóch gaan. Al is het alleen maar om de buitenkant te bewonderen. En ook vanwege de andere belle-époquevilla's in de directe omgeving, zoals L'immeuble Georges Biet, het Maison du Dr. Jacques en de

CRÉDIT LYONNAIS BANK

VILLA MAJORELLE

VILLA MAJORELLE

MUSÉE DE L'ÉCOLE DE NANCY

'rijtjeshuizen' aan de rue Félix Faure. Hoe luxueus en rijk gedecoreerd dergelijke huizen en boudoirs destijds waren ingericht, zien we in het Musée de l'École de Nancy; een aangenaam, niet te groot museum waar je je moeiteloos in een roman van Guy de Maupassant waant.

Les soldes d'hiver

Aangezien de gemiddelde mens slechts van een beperkte hoeveelheid kunst per dag kan genieten, bewaren we de art-nouveauvilla's die buiten het centrum liggen voor morgen. Laten

we terugkeren naar het winkelgebied rond de place Charles III, waar de overdekte markthal plaats biedt aan meer dan honderd kramen. Elke dag is het hier een drukte van belang, hoewel het gebouw qua bedrijvigheid wordt overtroffen door het tegenovergelegen Centre Commercial Saint-Sébastien. Dit twee etages tellende winkelcentrum wordt vooral gedomineerd door kleding- en schoenzaken. Geen wonder dat Nancy een winkelstad bij uitstek is. En o ja, de winteruitverkoop begint hier al een week eerder dan elders. Dus, dames ...

EN ROUTE

'JE KUNT HIER NOG TOT HALF ÉÉN 'S NACHTS BESTELLEN'

Wie niet bij brasserie Excelsior binnen is geweest, heeft Nancy niet gezien. Het ruim honderd jaar oude restaurant – misschien wel hét symbool van Nancy – heeft nog niets van zijn oorspronkelijke grandeur verloren. Vrijwel alles is nog origineel, van het vloermozaïek tot de vernuftig verstopte ventilatiekanalen in de eveneens onzichtbare staalconstructie.

Maar terwijl het interieur de weelde van de belle époque etaleert, gaat chef-kok Jacques Hildenbrand (50) juist voor eenvoud: 'De kracht van de brasserie zit 'm in de juiste balans tussen goede producten, inventieve gerechten en een aantrekkelijke prijs. Alles wordt vers bereid en onze wisselende kaart wordt afgestemd op wat er in het seizoen te krijgen is. We houden het graag simpel: de meeste vis heeft bijvoorbeeld al een heerlijk smaak van zichzelf, daar moet je dus niet te veel kruiden, specerijen of sausjes aan toevoegen.

Daarnaast serveren we steeds vaker *légumes oubliés* (vergeten groenten) – tegenwoordig heel populair – en hanteren we prijzen van rond de dertig euro voor een driegangsmenu. En niet te vergeten ... je kunt hier nog tot half één 's nachts bestellen. Vandaar dat we veel acteurs te gast krijgen die na hun theatervoorstelling nog wat willen eten.'

Dat Excelsiors formule succesvol is, bewijst het aantal kreeften dat maandelijks wordt opgediend: duizend stuks. Dat zijn er twaalfduizend

per jaar! Één daarvan verdwijnt geheid in de maag van voetballende Michel Platini, een geboren Lorrain, die hier elk jaar rond de kerst komt dineren met zijn vader die om de hoek woont.

BRASSERIE EXCELSIOR - 50, rue Henri Poincaré
www.brasserie-excelsior.com

V.L.N.R. ANDY ARNTS (EN ROUTE), STADSGIDS JAN JAAP DE WEERD, DIRECTEUR ERIC GÉRARD EN CHEF-KOK JACQUES HILDENBRAND

PRATIQUE

VOOR ALGEMENE INFORMATIE

Office du Tourisme de Nancy
Place Stanislas
www.nancy-tourisme.fr
(Nederlandse stadsgids beschikbaar)

Comité Régional du Tourisme de Lorraine
www.tourisme-lorraine.fr/nl

PARKEREN:

Het centrum van Nancy heeft meerdere parkeergarages. Vlak achter de place Stanislas vindt u Vinci Park place Stanislas (6, rue Claude Charles). Als u langer in de stad bent, kunt u beter langs de Quai Sainte-Catharine parkeren. Dat is aanzienlijk goedkoper.

AANBEVOLEN ADRESSEN

Hôtel des Prélats ***

Daterend uit 1609 en direct naast de kathedraal gelegen. Prima kamers met een vleugje art nouveau. Het ontbijtgedeelte is deels gesitueerd in de serre die uitzicht biedt op de rustieke binnentuin.

56, place Mgr. Ruch
www.hoteldesprelats.com

HÔTEL DES PRÉLATS

Restaurant Les Pissenlits

Vlak bij het Centre Commercial Saint-Sébastien ligt dit ogenschijnlijk eenvoudige restaurant. Maar wacht tot u de eerste gang hebt geproefd, dan blijkt dat hier een familie van enthousiaste gastronomen aan het werk is. Zeer correcte bediening en een aimabele eigenaar (Monsieur Mengin). Van harte aanbevelen: *la cassolette de moules aux asperges*.

25 bis, rue des Ponts
www.les-pissenlits.com

Grand café Foy

Al sinds 1850 een populaire ontmoetingsplaats, vooral vanwege het terras aan de place Stanislas. Zowel in de klassiek aangeklede brasserie als in het trendy restaurant kunt u culinaire hoogstandjes verwachten, zoals een *tartare de hareng doux*.

1, place Stanislas
www.grandcafefoy.com

Restaurant Le Capu

Hervé en Laurence Fourrière hebben 'Le Capucin Gourmand' kortgeleden gerenoveerd en omgetoverd tot het gastronomische lounge-oord 'Le Capu'. In comfortabele fauteuils en canapés is het hier fijn genieten van feestelijk opgediende gerechten. Verplicht uzelf hier een glas Côtes de Toul Auxerrois te drinken.

31, rue Gambetta
www.lecapu.com

Lefèvre-Lemoine

Dagelijks geopende *chocolatier-confiseur* in een poppenhuisje tegenover brasserie Excelsior. In een 19e eeuwse sfeer worden hier de fijnste snoeperijen verkocht, zoals Duchesses Marie, Croquandines en Gâteaux des Ducs de Lorraine. Hun veelgeprezen Bergamotes de Nancy komen voor in de hitfilm *Le Fabuleux Destin d'Amélie Poulain*.

47, rue Henri Poincaré

MUSEA

Musée des Beaux-Arts de Nancy
3, place Stanislas
www.mban.fr

Musée de l'École de Nancy
36-38, rue du Sergent-Blandan

La Villa Majorelle
1, rue Louis Majorelle
www.nancy.fr

LA MAISON DES SŒURS MACARONS

Hier worden ze verkocht: de enige echte macarons, zoals ze ruim 200 jaar geleden al door de benedictijnse nonnen Marguerite Gaillot en Mairie-Elisabeth Morlot werden gebakken. Nadat hun klooster in 1792 werd opgeheven, moesten zij zelf in hun levensonderhoud proberen te voorzien. Gelukkig waren de zusters zo slim om het beproefde kloosterrecept van hun macarons mee te nemen. Het duurde niet lang of hun specialiteit was zo

populair dat deze al gauw het predicaat 'Macarons de Nancy' kreeg. Hun recept is nog altijd geheim. De enige die het kent is Nicolas Génot, de eigenaar van La Maison des Sœurs Macarons. Als hij zijn winkel ooit van de hand doet, wordt er meteen een juridische procedure opgestart om de geheimhouding te waarborgen en alleen zijn opvolger het alleenrecht te verlenen.

21, rue Gambetta - www.macaron-de-nancy.com